

Johan Mårsell 891103-7599

Europastudier med humanistisk profil

Lunds Universitet

Kandidatuppsats EUHA 20

Vårterminen 2014

Handledare: Anamaria Dutceac Segesten



LUNDS
UNIVERSITET

Never forget to vote:

En kvalitativ studie om svensk röstbenägenhet
i Europaparlamentsvalet

Innehåll

Sammanfattning	3
Nyckelord.....	3
Introduktion.....	4
<i>Bakgrund</i>	4
<i>Problemformulering och undersökning</i>	4
<i>Disposition</i>	5
Teori.....	6
<i>Egen reflektion</i>	11
Metod	13
<i>Förståelse</i>	13
<i>Metod</i>	13
<i>Urval och avgränsning</i>	15
<i>Process</i>	17
Resultatredovisning	19
Analys och diskussion	30
Slutsats.....	35
Referenslista	37
Bilaga 1	39
<i>Intervjuguide</i>	39

Sammanfattning

Denna uppsats syftar till att undersöka om ökad kunskap och ökat intresse för EU kan öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet enligt svenska studenter, då det svenska valdeltagandet i Europaparlamentsvalet är väldigt lågt i förhållande till valdeltagandet i det svenska riksdagsvalet. Tidigare forskning som presenteras försöker påvisa eller dementera att det finns ett demokratiskt underskott i EU och förklara varför det finns eller inte finns och vad det kan bero på. Undersökningen har gjorts med hjälp av kvalitativa intervjuer med svenska studenter. Intervjuerna har sedan transkriberats och studerats med hjälp av en tematisk kvalitativ innehållsanalys. Det empiriska material som framkommit i undersökningen visar att de tidigare teorierna om EU:s demokratiska underskott i hög grad stämmer överens med de svar som forskningen i denna uppsats gett, med vissa undantag. Det pekar på att det finns ett så kallat demokratiskt underskott i EU. Vad det kan bero på och vad som möjligtvis kan göras för att minska detta demokratiska underskott diskuteras i uppsatsens slutsatskapitel.

Nyckelord

EU, demokratiskt underskott, kvalitativa intervjuer, valdeltagande, kunskap

Introduktion

Bakgrund

Det svenska valdeltagandet i Europaparlamentsvalet år 2009 var 45,5%¹ medan valdeltagandet i det nationella svenska riksdagsvalet ett år senare var 84,6%². Valdeltagandet i Europaparlamentsvalet var enligt publikationen från Statistiska Centralbyrån det högsta sedan Sverige blev medlem i EU, men jämfört med riksdagsvalet så är det ett oerhört lågt valdeltagande, färre än hälften av alla röstberättigade gick alltså och röstade i Europaparlamentsvalet.

Problemformulering och undersökning

Att ett så lågt valdeltagande förekommer i ett land där det nationella valet har ett så högt valdeltagande bör ifrågasätta den demokratiska validiteten och även anses som oroväckande. Vad är det som gör att människor är så mycket mer benägna att rösta i det nationella valet än i Europaparlamentsvalet? Kan det bero på en kunskapslucka hos medborgarna, rent ointresse eller en slags protest mot den Europeiska Unionen? Detta anses högst relevant att undersöka inför stundande Europaparlamentsval vilket leder fram till uppsatsens frågeställning:

Kan ökad kunskap om EU, och ett ökat intresse för EU, öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet enligt svenska studenter?

Undersökningen görs med hjälp av halvstrukturerade kvalitativa intervjuer med studenter vid några av Sveriges högskolor och universitet. För att få en bild av vad studenterna tror det låga valdeltagandet och det hypotetiskt låga intresset för EU beror på, och vad som kan göras för

¹ http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0111_2009A01_BR_ME07BR1001.pdf

² http://www.scb.se/Statistik/ME/ME0105/2010A01/ME0105_2010_ri_tab1a.xls

att öka valdeltagandet, byggs intervjuerna upp med ett antal öppna sonderande frågor med utrymme för eftertanke och reflektion. Tanken är att en grupp aktiva röstberättigade studenter ska försöka reflektera över hur andra icke aktiva röstberättigade kan bli motiverade att rösta i Europaparlamentsvalet. Frågorna kommer beröra informationsflödet från nationella politiska aktörer, den Europeiska Unionen, media samt andra möjliga aktörer som genom kommunikation och information kan påverka medborgare att rösta. Frågorna kommer också angripa respondenternas eget intresse för politik och EU och varför de väljer att delta eller inte i valet. Respondenterna kommer också att få reflektera över vad de tror att det låga valdeltagandet beror på och vilka åtgärder som är nödvändiga för att öka valdeltagandet.

Disposition

Uppsatsen är uppdelad i *introduktion, teoridel, metoddel, resultatredovisning, analys och diskussion* samt *slutsats*. Teoridelen tar upp tidigare forskning och teorier från forskare som behandlat undersökningsämnet. Metoddelen motiverar varför undersökningen gjorts på det vis den har och varför den inte byggts upp på annat sätt. I resultatredovisningen presenteras det empiriska material som framkommit av intervjuerna, detta behandlas sedan vidare och knyts till teorin i analysen och diskussionen för att slutligen bindas samman i slutsatskapitlet som avslutar uppsatsen.

Teori

David Marquand myntade år 1979 begreppet “democratic deficit” för att beskriva den europeiska gemenskapens funktion. Sedan dess har begreppet använts av forskare och EU-kritiker som undersökt EU:s funktionalitet och legitimitet³.

I den här teoridelen tar jag upp några forskares åsikter om “democratic deficit” i EU. De forskare jag studerar är: Jonas Tallberg, Simon Hix, Andreas Follesdal, Andrew Moravcsik och Giandominico Majone.

Begreppet “democratic deficit” betyder direkt översatt “demokratiskt underskott”. Exakt vad begreppet innebär skiljer sig mellan de olika forskarna. Forskarna är dock eniga om att det finns ett antal demokratiska brister inom EU:s institutionella uppbyggnad jämfört med etablerade demokratimodeller⁴. Tallberg skriver att bakomliggande orsaker till dessa problem kan vara EU:s särskilda karaktär då det är ett relativt nytt format av politiskt system som färgats av internationella organisationer, nationella demokratier och tradition. Tallberg menar att den viktigaste skillnaden mellan EU och en nationell stat är att i ett nationellt politiskt system tillsätts makten genom demokratiska val. Politikernas legitimitet utgår från väljarnas mandat och väljarna kan, i händelse av missnöje, rösta för maktskifte i nästa val. EU är däremot, enligt Tallberg, varken strikt mellanstatligt, en internationell organisation eller en stat. Han menar att från att ha varit ett internationellt samarbetsinitiativ har EU utvecklat mer statslika drag. Befogenheter som tidigare varit nationella har överförts till EU som därför fastslår politiken på fler områden vilket leder till att medborgarna inte längre kan vara med och påverka demokratiskt på samma sätt som tidigare. De har inget inflytande över de beslut som fattas i deras namn. Medlemsstaterna har också varit ovilliga att omstrukturera EU på ett sätt som skulle generera fullständig representation och faktiskt ansvarsutkrävande på den europeiska nivån. Dock hävdar Tallberg att det sedan mitten på 1980-talet tagits viktiga

³ Mény, Yves. De La Démocratie en Europe: Old Concepts and New Challenges. *Journal of Common Market Studies*. Mar2003, Vol. 41 Issue 1

⁴ Tallberg, Jonas, “Avslutning: ett politiskt system i förändring” i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 173-189

initiativ från EU:s institutioner och medlemsstater för att förbättra demokratin, men att det fortfarande finns brister. Han lyfter fram tre ofta nämnda drag i EU:s struktur:

Europaparlamentet som är den enda direktvalda institutionen är den svagaste av EU:s tre lagstiftande organ. Parlamentets befogenheter går inte att jämföra med de ett nationellt parlament vanligtvis innehar. Europaparlamentet kan inte heller besluta eller framföra egna lagstiftningsförslag och är helt utestängt från några områden, exempelvis utrikespolitik. Dock har medlemsländerna som svar på kritiken om demokratiskt underskott successivt ökat parlamentets makt sedan mitten på 1970-talet vilket har varit tacksamt för medlemsländerna eftersom de utåt visat sig villiga att öka demokratin hos EU:s demokratiska ansikte - Europaparlamentet.

Det andra Tallberg nämner är den europeiska gemenskapens tradition av slutenhet och låg grad av insyn i viktiga delar av EU:s beslutsfattande vilket formats av att diplomatiska förhandlingar anses må bäst av att stå utanför offentligheten. Framsteg har skett men många förhandlingar sker fortfarande i slutna rum. En allmän insyn skulle tvinga företrädare för de olika regeringarna att ta hänsyn till opinion och media i hemlandet vilket skulle kunna försvåra överenskommelser. Även nationella traditioner av slutenhet har motverkat arbetet med offentlighet. Beslutsfattande möten inom rådet har öppnats och protokoll och statistik över hur de olika staterna röstar är även de offentliga. Men rådets toppmöten hålls fortfarande stängda.

Det tredje draget av demokratiskt underskott Tallberg nämner är att EU:s övernationella tendenser blivit mer framträdande vilket lett till att medborgarnas möjlighet att kräva ansvar från nationella regeringar minskat. EU:s övernationella institutioner har eget beslutsfattande på en del områden vilket i sin tur minskar medlemsstaternas kontroll över EU:s politik. Också de nationella parlamenten är exkluderade vad gäller inflytande i EU:s politik jämfört med de nationella regeringarna. I Norden finns särskilda EU-utskott men även de har begränsat inflytande. EU-samarbetet har alltså stärkt de nationella regeringarna i förhållande till deras respektive parlament eftersom beslut som tidigare fattats av parlamenten nu avgörs inom EU-institutioner där parlamenten saknar tillträde.

Giandomenico Majone skriver i sin vetenskapliga artikel "Europe's 'Democratic Deficit': The Question of Standards" att diskussioner om Europas demokratiska underskott egentligen är diskussioner om karaktären och de slutgiltiga målen med integrationsprocessen⁵. Majone visar att det finns de som anser att EU:s ekonomiska integration måste leda till politisk integration, men menar att dessa forskare ser EU:s institutioner som kärnan i en tänkbar framtida europeisk federation som skulle besitta samma legitimitet som återfinns på nationell nivå. En fulländad federalism är bara en av flera möjliga vägar för den europeiska integrationsprocessen, en väg som inte har något brett politiskt stöd i hans skrivande stund. Efter Maastricht- och Amsterdamfördragen och beslutet att utvidga unionen försvann det federalistiska målet in i en allt mer oviss och avlägsen framtid. Majone skriver vidare att om man förutser en växande utökad politisk union som följd av större ekonomisk integration eller yttre hot finns ingen anledning att tro att den politiska och konstitutionella konstruktionen i framtiden kommer att spegla en struktur liknande ett nationellt tillstånd. Han säger att en överlappande jurisdiktion och ett större överlåtande av befogenheter till gränsöverskridande organisationer snarare kommer att likna en ny medeltid.

Majones huvudfråga i artikeln är om det är realistiskt och metodologiskt korrekt att mäta legitimiteten hos institutioner och politiska beslutsprocesser med hänvisning till normer som idag är i stort sett irrelevanta och förmodligen inte kommer bli relevanta i framtiden. Den normativa slutsats han drar är grundad i en positivistisk modell av EU-kommissionens institutioner som medvetet undviker laddade begrepp så som federalism, mellanstatlighet och även neofunktionalism. Alla demokratiska politiska system löser kollektiva åtgärder genom att outsourca behörighet att vidta åtgärder från huvudmän eller institutioner till agenter eller förvaltare. Majone menar att den viktiga frågan för demokratisk teori är att specificera vilka uppgifter som är möjliga att delegera ut till institutioner som står utanför den politiska processen och vilka uppgifter som ska utföras under direkt kontroll av de politiska aktörerna. Han menar att effektivitetsinriktad politik försöker öka ett samhälles samlade välfärd medan omfördelningspolitik utformas för att förbättra välfärden för en specifik grupp i samhället på bekostnad av en annan.

⁵ Majone, G. (1998), Europe's 'Democratic Deficit': The Question of Standards. *European Law Journal*, 4: 5–28

Han argumenterar alltså för att fördelningspolitik endast kan legitimeras genom majoritet och därför inte kan delegeras till oberoende organisationer. Effektivitetspolitik däremot legitimeras i grunden av resultat och kan därför outsourcas till sådana institutioner förutsatt att ett system för ansvarsskyldighet finns. På europeisk nivå, däremot påverkas vissa stater negativt av kollektiva beslut, åtminstone på kort sikt, och brukar oftast kompenseras på olika sätt. Majone skriver att med denna möjlighet att separera de två stegen i beslutsfattandet, problemlösning och förhandlingar över fördelningen av vinster är en fördel med en styrning på övernationell nivå.

Andrew Moravcsik har skrivit en vetenskaplig artikel, "In defence of the 'Democratic Deficit': Reassessing Legitimacy in the European Union", där han inleder med att skriva att oron över EU:s demokratiska underskott är felplacerad eller missvisande⁶. Han säger att vid bedömning av praxis hos nationalstater i en multinivå-kontext hittar man få tecken som tyder på att EU lider av ett grundläggande demokratiskt underskott, men att det ändå finns några orosmoment. Inom några områden avviker EU från de nationella modellerna utan någon klar motivering. Den viktigaste avvikelserna som Moravcsik tar upp är strukturen för den Europeiska centralbanken som är mer förskonad från politiskt inflytande än alla kända nationella exempel. Ett annat område han tar upp är rättigheterna för invandrare där EU:s standarder utvecklas men skulle kunna röra sig i en riktning som är mer begränsad än den europeiska normen. Han skriver också att det i framtiden är möjligt att europeisk förvaltningsrätt och konstitutionell rätt rör sig i en riktning som är skadlig för den sociala välfärden. Men än så länge finns det få tecken som visar på att dessa specifika exempel bidrar till ett strukturerat demokratiskt underskott i EU. Alla mogna statsskick kan peka på områden där sådana skydd är starkare eller svagare och i det avseendet är EU inget undantag.

Moravcsik frågar sig varför det nu är en sådan offentlig och vetenskaplig rädsla för ett demokratiskt underskott. Han tycker att kritiken tenderar att sätta det abstrakta framför det konkreta. Han påpekar att de flesta kritiker jämför EU med en ideal folkstyrd eller parlamentarisk demokrati som står på egna ben snarare än ett flerdimensionellt komplex bestående av flera nationella demokratier. Andrew Moravcsik avslutar sin artikel med att

⁶ Moravcsik, A. (2002), Reassessing Legitimacy in the European Union. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 40: 603–624.

påpeka att så länge politiska procedurer överensstämmer med befintlig nationell demokratisk praxis och en uppenbar normativ motivering kan man inte dra negativa slutsatser om EU:s legitimitet utifrån översiktliga observationer av karaktären i dess institutioner.

De sista forskarna jag tar upp i teoridelen är Andreas Follesdal och Simon Hix, vilka har skrivit den vetenskapliga artikeln: "Why there is a democratic deficit in the EU: A response to Majone and Moravcsik". Artikeln är alltså menad att fungera som en respons till Majones och Moravcsiks utläggningar och teorier. Författarna inleder med att säga att det finns en huvudaspekt där deras åsikter skiljer sig från de andras: Även fast ett demokratiskt styrelseskick kräver ifrågasättande av politiskt ledarskap och av politiska riktlinjer lyser denna demokratiskt grundläggande aspekt med sin frånvaro i EU⁷. De säger att om demokrati bara handlar om att matcha de politiska utgångarna med väljarnas preferenser är det svårt att förklara vad som är fel med EU. Men det finns en stor enighet bland demokratiska teoretiker att de medborgerliga preferenser som vanligen spelar roll är de som är möjliga att skapas eller förändras inom arenan för politiskt ifrågasättande. Det viktiga är institutioner som på ett tillförlitligt sätt säkerställer att politiken är lyhörd för dessa önskemål snarare än att försöka matcha dessa med lyckosamma sammanträffanden. En viktig utmaning är att skapa institutioner som ger oss sådana möjligheter. Författarna säger att vi borde ta Majones och Moravcsiks optimistiska slutsatser med en nypa salt på grund av bristen på partikonkurrens och andra luckor i den politiska offentligheten. Det kommer bli mycket svårare att tro att EU-politiken bara är, eller bara borde vara, intresserad av en ekonomisk effektivitet, en paretoeffektivitet, om sådana påståenden blir föremål för offentlig politisk granskning av olika partier som ser något att vinna i att försök övertyga väljare på annat sätt.

Hix och Follesdal säger att det dock finns hopp eftersom förändring är på väg. Demokratiskt ifrågasättande i form av transnationella inriktningar och koalitioner längs vänster- och högerlinjer har börjat dyka upp i både Europeiska rådet och Europaparlamentet. Det som fortfarande saknas är dock kopplingen mellan denna utveckling och EU-samarbetet i stort vad gäller potentiella vinnare och förlorare av olika politiska agendor. Det kanske inte ens behövs en grundläggande reform av EU-fördrag. Kanske är det enda som behövs ett åtagande från

⁷ FOLLESDAL, A. and HIX, S. (2006), Why There is a Democratic Deficit in the EU: A Response to Majone and Moravcsik. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 44: 533–562

den politiska eliten att öppna för en ytterligare politisering av EU:s agenda, menar Hix och Follesdal. Till exempel en kamp om posten för ordförande i kommissionen där regeringar och nationella och internationella partier backar upp olika kandidater och politiska plattformar. Författarna menar att val till Europaparlamentet under en tid fortsatt skulle vara ett "andra ordningens" val bakom val till de nationella parlamenten. Men skulle det finnas en drivkraft för nationella partiledare att tävla i frågor på EU-nivå snarare än rent nationella frågor skulle det förmodligen över tid sjunka in solida koalitioner och riktningar mellan nationella och europeiska aktörer.

Författarna slutsats är att Majones och Moravcsiks bidrag till debatten bör välkomnas men att de inte håller med om alla deras åsikter och påståenden. Däremot delar de deras entusiasm att skapa abstrakta och normativa påståenden till förmån för noggranna normativa resonemang och bedömning av empiriska bevis. Ribban har höjts till en ny nivå av analytisk noggrannhet i debatten om EU:s demokratiska underskott och vad som bör göras åt det.

Egen reflektion

I stort skiljer sig inte forskarnas åsikter allt för mycket. Men det finns ändå några aspekter där de tydligt gör det i min mening. Moravcsik tycker att oron för ett demokratiskt underskott är överdriven. Det tycker inte Hix och Follesdal som anser att det saknas tydligt ifrågasättande av politiskt ledarskap och riktlinjer och att det råder brist på partikonkurrens. Hix anser att debatten ändå går framåt men han efterlyser institutioner som säkerställer att politiken är lyhörd för medborgarna. Moravcsik tycker många kritiker pekar på ett utpräglat teoretiskt underskott istället för det som faktiskt är konkret. Moravcsik tar ändå upp några saker som kan bli problematiska i framtiden, så som Europeiska centralbankens ganska stora förskoning från politiskt inflytande och hur EU:s förvaltnings- och konstitutionella rätt på sikt kan skada den sociala välfärden.

Majone går mer in på EU:s uppbyggnad och utveckling som politiskt system, han tycker inte det finns något politiskt stöd för en fulländad federal stat och tror inte på en överlappande jurisdiktion eller överlåtande av befogenheter till internationella organisationer. Men om

befogenheter ska outsourcas är det viktigt att noggrant se över vilka åtaganden som ska kunna överlåtas.

Tallberg ursäktar det demokratiska underskottet en aning när han säger att EU är ett helt nytt format av politiskt system. Han säger att förflyttandet av makt från nationella demokratier till EU-institutioner har gjort att väljarnas makt minskat mycket. Oviljan till omstrukturering från medlemsstaterna har också påverkat detta. Men de viktigaste aspekterna Tallberg lägger fram är enligt mig frågan om Europaparlamentets svaga ställning då det är den enda folkvalda institutionen i EU. Även nationers tradition av sekretess som påverkar EU:s öppenhet mot medborgare och omvärld är oroväckande samt medlemsstaternas minskade kontroll till följd av ökande övernationella tendenser hos EU och att de nationella parlamenten är exkluderade.

Jag anser att EU:s slutenhet är ett stort problem och att medborgarnas makt är så mycket svagare än på nationell nivå. Det bidrar till att folk tar avstånd och inte intresserar sig för vad som pågår inom EU därför att de inte känner att de kan vara med och påverka. Att den styrande makten för en nations talan i EU medan parlamenten exkluderas anser jag också vara mycket problematiskt. Det kopplar jag till Hix och Follesdals åsikt om bristande partikonkurrens. Även på nationell nivå kan man se problem med att medborgare och partier ser val till Europaparlamentet som en andra sorteringens val. Möjligen vågar inte partier gå in på EU-frågor i sina valkampanjer till de nationella valen just för att väljarna anser att EU är en apparat som de själva inte har något inflytande över och därför förhåller sig negativa till.

Metod

Förståelse

Kopplat till de teorier om EU:s demokratiska underskott jag tog upp i teoridelen utformade jag min frågeställning. Forskarna talade där om problemet med EU:s slutenhet, avlägsenhet och brist på medborgerlig kontroll. Jag undrade om detta kunde ha något att göra med det låga valdeltagandet i Europaparlamentsvalet, i det här fallet i Sverige. Utifrån teorierna om det demokratiska underskottet undrade jag om ökad information från EU, och ökad information om EU kunde öka valdeltagandet då information leder till kunskap och även förståelse. Jag ansåg frågan viktig eftersom valdeltagandet till Europaparlamentet är såpass lågt i Sverige, 45%⁸ i förra Europaparlamentsvalet i förhållande till närmare 85% i det nationella valet⁹. Att ett så lågt Europaparlamentsvaldeltagande förekommer i ett land som i det nationella valet har ett i jämförelse väldigt högt valdeltagande ansåg jag värt att undersöka orsak till, och vad som hypotetiskt skulle kunna generera en ökning av valdeltagandet.

Metod

Jag har valt att använda mig av en deduktiv infallsvinkel med kvalitativa halvstrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod. Innehållsanalysen är tematisk och även den deduktiv, det är en systematisk textanalys där inget räknas eller mäts vilket gör den kvalitativ¹⁰. Jag föredrog detta framför att göra en enkät då intervjumetoden är mer flexibel och det är lättare att följa upp idéer, sondera svar och gå djupare in på motiv gentemot respondenten¹¹. Författaren Judith Bell skriver att till skillnad från enkätfrågor kan man genom intervju

⁸ http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0111_2009A01_BR_ME07BR1001.pdf

⁹ http://www.scb.se/Statistik/ME/ME0105/2010A01/ME0105_2010_ri_tab1a.xls

¹⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina. *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Lund: Studentlitteratur, 2012). s.50

¹¹ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 158

komma med följdfrågor och fördjupa svaren. Samtidigt är inte intervjumetoden helt problemfri. Under en kortare forskning kan tiden bli knapp då det tar relativt lång tid att bygga och genomföra intervjuer samt att transkribering av intervjuerna kan ta lång tid om de är många och långa. Svartsanalysen kan bli svår och utformningen av frågorna kan ta minst lika lång tid som att utforma enkätfrågor¹².

Med teorierna om det “demokratiska underskottet” i EU utformade jag 7-8 huvudfrågor som berörde respondentens kunskaper och uppfattningar om EU och dess funktion, hur respondenten ansåg att olika aktörer informerade om EU samt vad respondenten själv trodde skulle kunna öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet.

Jag försökte att inte diskutera med respondenterna för att istället lyssna så mycket som möjligt och på så sätt kunna ställa relevanta följdfrågor. Frågorna utformades på förhand med tanken att de sedan skulle följas av sonderande följdfrågor för att få respondenten att tänka efter och utveckla sina svar ytterligare. De på förhand utformade frågorna var öppna, icke ledande eller värderande och berörde olika teman inom projektets frågeställning¹³. Utefter hur respondenten svarade utformade jag följdfrågor som var utformade innan intervjun men modifierbara för att kunna anpassas utifrån respondentens svar på de olika huvudfrågorna. En sak jag upplevde som en aning bekymmersam var att följdfrågorna var svårare att hålla öppna och jag ville även vid vissa tillfällen bekräfta att jag uppfattat respondenten rätt:

“Tror du det mentala avståndet till EU skulle minska om svenska kommuner och landsting fick mer inflytande?”
eller “Förstår jag dig rätt om jag säger att du tycker media vinklar nyheterna om EU?”.

Några respondenter svarade ibland såpass utförligt eller frågade vad jag menade att jag fick ställa frågorna på ett mer riktat sätt för att få ett mer utvecklat svar:

“Hur tycker du, om man ser till direkt information från EU, det framgår att EU och dess politik fungerar?”

R: Det minns jag aldrig att jag fått, vad skulle det vara?

I: Deras PR och kommunikation tänker jag på.

¹² Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 158

¹³ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 159

R: Mig veterligen har jag aldrig märkt av något sådant. Det som finns är att man kan göra studiebesök, det är väl bra men i övrigt vet jag inte.”

Enligt Bell är fördelarna med en fokuserad intervju att ramarna och strukturen utformas i förväg och att analysen blir lättare att genomföra¹⁴. Det är viktigt för alla intervjubaserade undersökningar och framför allt om man, som i mitt eget fall, jobbar under tidspress.

Urval och avgränsning

Min tanke var från början att respondenterna skulle vara från olika utbildningar för att få större spridning i åsikter och svar. Det var tänkt att detta skulle ge högre validitet då respondenternas olika nivå av politiskt intresse skulle vara gynnsamt för svarsanalysen. Men efter en genomförd pilotintervju med en student från Filmvetarprogrammet i Lund insåg jag att, för att kunna ge ett legitimt svar på min frågeställning, det var nödvändigt att intervjua studenter som antingen studerade statsvetenskapliga ämnen, eller var mer allmänt intresserade av politik och kanske också hade ett genuint intresse för politik. Pilotintervjun blev mycket kortare än önskat och förväntat, kanske för att mina frågor var för snäva men samtidigt tror jag det berodde på att respondenten inte var insatt. Det gjorde i sin tur att mina följdfrågor också blev allt för ledande för att intervjun skulle vara legitim. Jag formulerade om mina frågor efter detta så att respondenten fick reflektera mer samt att jag avgränsade intervjuerna genom att välja studenter som läser statsvetenskapliga ämnen och personer i min närhet jag känner som politiskt medvetna och intresserade, just för att kunna få mer utvecklade svar. Detta visade sig gynnsamt, intervjuerna blev betydligt längre och mer innehållsrika.

Min forskningsfråga undersöker om ökad kunskap om EU kan öka intresset för EU och på så sätt det svenska valdeltagandet i Europaparlamentsvalet. För att få svar på dessa frågor är det viktigt att intervjua personer som redan är intresserade. Det är nämligen de som har kännedom om EU och informationsflödet kring EU och som själva kan reflektera hur mycket kunskap man tar till sig utan att aktivt söka efter den själv. De kan då ge en bild av hur upplysande dessa rådande flöden är. För att visa kontraster intervjuade jag även en oinsatt student vilken

¹⁴ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 162

hade svårare att tänka ut kreativa lösningar gällande att sprida kunskap om EU på ett effektivare sätt än det görs idag.

Alltså, i början av projektet ansåg jag att urvalet av respondenter skulle vara brett. Men jag insåg snabbt att frågeställningen krävde insatta respondenter. Det kan ifrågasättas om jag borde anpassat intervjufrågorna efter mindre kunniga och intresserade personer men jag ansåg att detta hade resulterat i stängda frågor alternativt ett annat val av forskningsmetod, det vill säga till exempel en enkät. Detta ansåg jag inte skulle vara tillräckligt för att få ett givande och legitimt svar på frågeställningen.

Jag avgränsade undersökningen till att beröra svenska studenter. Dels för att jag själv är student och därför i viss mån kan relatera till andra studenters åsikter kring intervjufrågorna, men också för att jag ansåg att en undersökning som berör alla åldrar och samhällsskikt skulle generera för många personer och ta för lång tid då jag arbetar med ett starkt tidsbegränsat projekt. Att undersöka fler urvalsgrupper hade kunnat ge mig ett bredare resultat och mer spridda svar och åsikter men samtidigt också varit svårare då många respondenter högst sannolikt hade besittit för lite kunskap och intresse för EU för att resultatet skulle ge ett legitimt svar på frågeställningen.

Jag genomförde sex intervjuer, pilotintervjun inräknad, med tre män och tre kvinnor. Två personer studerade Europastudier med humanistisk profil vid Lunds universitet, en strategisk kommunikation vid Lunds universitet, en utvecklingsstudent också från Lunds universitet. Personen som jag genomförde pilotintervjun med studerade Filmvetarprogrammet i Lund och den sista respondenten innehade en magisterexamen i estetik från Södertörns högskola och var nationellt politiskt engagerad i ett parti.

Alla dessa respondenter utom piloten handplockades ur urvalsgruppen då de på olika sätt var bekanta till mig. Jag är medveten om att detta kan ge upphov till skevhet, i första hand tänker jag på omedveten skevhet eftersom jag är ensam intervjuare och har svårare att inse att jag kanske påverkar respondentens svar¹⁵. Kanske att respondenten kan läsa av mina ansiktsuttryck för att de är bekanta med mig sen innan och kan se när jag är tillfreds med ett

¹⁵ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 167

svar eller tvärtom och därför kanske försöker utveckla sitt svar ytterligare vilket de kanske inte hade gjort om de inte hade träffat intervjuaren tidigare. Samtidigt tror jag att det kan ge positiva effekter att vara bekant med sina respondenter. De tillstånd och umgängesregler som Bell talar om att man kan behöva beakta inför en intervju¹⁶ tar ingen onödig tid då jag redan har en relation till respondenterna. Respondenterna känner sig avslappnade från början och kan reflektera i lugn och ro över frågorna innan de svarar eftersom den stress som kan uppstå med en okänd intervjuare man inte har någon personlig relation till uteblir.

Process

Respondenterna fick inte se frågorna jag skulle ställa innan intervjun. Men de var upplysta om vilket ämne intervjun skulle handla om¹⁷. Jag valde att inte avslöja intervjufrågorna innan för att jag ville att svaren om respondenternas uppfattning om EU och informationen kring EU skulle vara spontana och komma naturligt med förhoppningen att påvisa att det demokratiska underskottet teoretiskt skulle kunna minskas genom relativt enkla medel.

Jag inledde samtalen med att fråga respondenten om denne undrade över något och informerade om att intervjun skulle spelas in för att senare transkriberas. Jag informerade om att det inte fanns några så kallade "rätta svar" på frågorna utan att respondenten skulle ge sina egna åsikter och tankegångar fritt spelrum då intervjuens syfte var att bilda en uppfattning om vad som konkret kan göras för att öka ett intresse och ett valdeltagande, samt att först få en någorlunda uppfattning om respondentens intresse för politik och personliga benägenhet att delta i val.

Jag berättade att jag skulle ställa följdfrågor och ibland be respondenten utveckla sina svar i den mån det var möjligt och att det även var viktigt att respondenten uppmärksammade mig på om jag omedvetet ledde dem till att svara på ett visst sätt då, som tidigare nämnt, jag som intervjuare kan tillföra otillbörlig påverkan och omedveten snedvridning¹⁸.

¹⁶ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 157

¹⁷ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 157

¹⁸ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 167

Intervjuerna blev mellan 20 och 27 minuter långa om man bortser från pilotintervjun som endast blev 8 minuter lång. Men då ska man ha i åtanke att det var innan de slutgiltiga frågorna fastslogs och att det var just av anledningen att testa frågornas legitimitet jag genomförde pilotintervjun. Tidsramen varierade utifrån respondenternas utförlighet i svaren och vilka följdfrågor jag ansåg relevanta att ställa. Vissa frågor var förväntade att ta mer tid att besvara än andra. En del frågor var av mer abstrakt personlig karaktär medan andra kunde röra sig mer om respondentens uppfattning av fenomen som rörde större sammanhang. Vid den intervju med den respondent som jag ansåg mindre politiskt kunnig än de andra fick jag vara extra vaksam på att inte ställa ledande frågor då jag snabbt insåg att min vilja att få mer utförliga svar var stark om än omedveten. Den blev också den kortaste intervjun om man bortser från pilotintervjun. På det hela taget fick jag bra och utförliga svar av respondenterna och kunde genom mina följdfrågor fylla i luckor som uppstod utan att bli ledande.

Resultatredovisning

I sammanställningen av intervjuerna kunde man tydligt skönja liknande åsikter och uppfattningar i svaren på vissa frågor. Respondenterna hade olika lösningar på vissa problemformuleringar men hade ändå svar som bör ses dra åt samma håll. På en del frågor kunde svaren skilja sig åt, det kan bero på att dessa frågor rörde personliga erfarenheter eller upplevelser men också helt enkelt att respondenterna hade olika uppfattning i frågan. På det hela taget var det dock sällsynt med svar som stod långt ifrån ett eller flera andra.

Första frågan i intervjun rörde huruvida respondenten deltagit i Europaparlamentsvalet 2009. Alla respondenter var vid det rösttillfället röstberättigade. Detta är en fråga som helt och hållet styrs av fakta och inte av en åsikt. Svaren var spridda då tre av respondenterna röstat medan de andra två inte gjort det. Anledningarna till att ha eller inte ha röstat var varierade, men även om man inte gjort det hade alla en stark åsikt vad gällde att utnyttja sitt röstberättigande:

R1: ”Jag har alltid röstat i dom val jag kunnat rösta i (...) det är ju en rätt och enligt mig en skyldighet som vi medborgare har i en demokrati, då kan man även gå och rösta blankt jag säger inte att man måste rösta på något parti, men jag tycker man ska gå och rösta och det gjorde jag”

R3: “Jag röstar i alla val jag har rösträtt i, jag tycker det är viktigt. Vi lever i en demokrati och alla har ett ansvar att rösta annars har vi ingen demokrati. Medborgerligt ansvar behöver man ta, man får inte rösträtt, det är något man tar och bör göra”

Respondenternas svar var i denna fråga väldigt likartade oavsett om de röstat i valet eller inte, alla la vikt vid hur viktigt det var att göra sin röst hörd, de ansåg det vara en medborgerlig plikt att utnyttja sin demokratiska rättighet. Dock fanns det undantag när det gällde ideologiska och sekulära intressen:

R2: ”... jag har alltid på något sätt tyckt det är viktigt att rösta när man får rösta. Jag har röstat i alla val utom kyrkoval (...) det andra följer jag via medierna och det får man ju en bra inblick i där, men kyrkan, nej, brist på intresse helt enkelt”

Oberoende av att respondenten röstar i alla val utom kyrkovalen lyste dennes värdesättande på att rösta igenom, oavsett respondentens kunskapsnivå inom politik vid det valtillfälle frågan berörde:

R2: "... en grej som kändes viktigt (...) en grej vi kände att vi skulle göra även om vi inte hade så mycket koll, jag känner mig mycket mer förberedd inför det här valet"

Av de två respondenter som inte röstade i Europaparlamentsvalet 2009 motiverade en av dem det med frånvaro från Sverige samt att båda inte ansåg sig själva insatta. Det nämns även att de ansåg valet mindre viktigt än valet till Sveriges riksdag ett år senare:

R4: "För att jag inte var tillräckligt insatt eller intresserad och inte hade så bra koll på att det ens var ett val. Jag hade också varit ute och rest i Australien vilket gjorde att jag inte tagit del av så mycket information. Det kändes avlägset. Sen vet jag inte om jag hade röstat om jag var hemma heller eftersom jag inte kunde så mycket.

I: Är det viktigt för dig att gå och rösta?

R4: Ja det är det, det har kommit senare, redan ett år senare i riksdagsvalet var det jätteviktigt för mig. Det kändes viktigare än EU-valet och jag hade mer koll på det än EU. I europaparlamentsvalet visste jag inte vad jag röstade på"

R5: "Jag var nog inte tillräckligt insatt just då helt enkelt. Jag tänkte inte så mycket på Europaparlamentsvalet utan mer på det nationella valet. Jag röstade i det nationella valet 2010, jag är politiskt intresserad men kanske inte har så bra koll på alla sådana här små sakfrågor"

Nästa fråga berörde respondenternas egna uppfattningar om deras kunskaper om EU och EU:s inflytande i Sverige. En respondent hävdade att den hade mer koll på inrikespolitik men det visade sig även att denne besatt kunskaper om EU som gav utvecklande svar på frågan. Två ansåg sig ha bra kännedom, eller i alla fall bättre än de flesta andra människor. De som ansåg sig ha bra koll hade också mer att säga om frågeställningen och mer exempel att ta upp än de andra och en av dem hade också en lång utläggning om problemet med att EU-direktiv är kollektiva och att det kan missgynna vissa regioner:

R1: "Jag skulle säga att jag har bättre koll än gemene man i Sverige. Men det beror ju på det jag studerar (...) Det finns mycket konstigt med EU, vi i Sverige följer EU-reglementet mycket noggrant. (...) Eu-direktiv kan påverka infrastruktur i Sverige på ett felaktigt sätt (...) För att ta ett konkret exempel kom det ett EU-direktiv om broar och hur de ska klara ballast. I skogarna i Värmland finns det dåliga grusvägar som inte klarar av tung trafik alls, det klarar knappt personbilar, då finns det platser där det tidigare varit fina gamla träbroar där dom nu rivit dessa

broar p.g.a. EU-direktivet och byggt stora starka betongbroar som ska klara x antal ton ballast vilket är meningslöst. Men i Sverige följer vi sådana direktiv ganska blint vilket i detta fall är helt befängt då vägen inte ens klarar av tung trafik (...) i Sverige tar man det väldigt ordgrant och utför det utan att ha en relevant utredning eller ifrågasätta det

(...)

Det ska ske i samråd med regioner. Då skulle info bli tydligare och synligare för den regionen som det gäller. Då skulle kanske kunskapen också öka, att om man fick veta att "nu håller det här på att hända i Lund och EU är involverade på detta sätt", om man lyfte det på det sättet skulle kunskapen om EU:s påverkan öka och det är just det jag tror saknas"

Den andra respondenten som ansåg sig ha goda kunskaper om EU:s funktion berättade också om ett projekt denne var delaktig i och som handlade om att få fler förstagångsväljare att gå och rösta:

R4: "Det är ett projekt som anordnas av Europa Direkt inom Malmö stad, syftet är att öka valdeltagandet hos förstagångsväljare i Skåne, och det gör vi genom att åka till gymnasieskolor och föreläsa och informera för tvåor och treor. Vi informerar kort vad EU gör och hur de påverkar oss och berättar själva varför vi röstar för att uppmuntra"

Respondenten berättar vidare att den är delaktig i projektet därför att denne tycker det är viktigt och kan känna igen sig i den förvirring som kan uppstå när man är förstagångsväljare och inte har så mycket kännedom om vad det man röstar om får för konsekvenser och kanske därför också väljer att låta bli att rösta:

I: "Gör du detta arbete tack vare ditt relativt nyväckta politiska intresse?"

R4: Ja och också för att jag tycker det är viktigt att gå och rösta, för att väcka deras intresse som kanske är i samma sats som jag var då.

I: Vad använder ni för metoder och budskap för att motivera dem?"

R4: Vi trycker på mycket konkreta saker som hur EU påverkar oss nationellt och regionalt och därigenom eleverna personligen"

Den respondent som ansåg sig ha mer kunskap om svensk inrikespolitik ansåg sig ändå ha en del kunskaper om EU som rörde mer riktade bitar av EU:s beslut och verksamhet:

R3: ”Inte så bra tror jag, bättre nu än 2009. Jag vet att det är ett parlament och ungefär hur många mandat Sverige har, att det finns olika partigrupper och att en stor del av budgeten handlar om jordbruk och fiske. Jag är kulturintresserad och det är väldigt få sådana frågor i EU, men jag har mer allmänna kunskaper om EU”

Respondenten nämner sitt politiska intresse och svarar även på följdfrågan om varför intresset för EU är mindre än det nationellt politiska intresset med att intresset inte är så stort på grund av avlägsenheten och det komplexa och långsamma i EU:s beslutsfattande och även att allmänhetens EU-intresse kan påverkas negativt på grund av media:

R3: “... kanske för att jag inte vet så mycket om EU:s politik och dels för att EU känns väldigt trögt styrt, det är svårt att få ett sammanhang och förstå de beslut som fattas det är väldigt långdraget. Man kan inte påstå att media skriver mycket om EU och det kanske gör att det allmänna intresset för EU inte är så stort”

En person hävdade att den inte hade så bra koll på EU men sökte däremot mycket information inför kommande val och kände sig tillräckligt upplyst för att känna att den röstade på ett parti som var rätt för denne. Samma respondent hade dock ett skarpt resonemang på efterkommande frågor som rörde informationsflödet om och kring EU. I svaret på frågan sade sig respondenten dock ha ett starkt politiskt intresse och en vilja att sätta sig in i politiska frågor:

I: ”Har du ett intresse för det?”

R2: Ja det har jag det påverkar ju mig så det är klart jag är intresserad men jag har inte jättebra koll på hur stort inflytande EU har på Sverige och svenskarna, det finns mycket som gemene man och även jag inte har stenkoll på som man kanske borde ha bättre koll på.

I: Men känner du att du har tillräckligt bra koll på vad du ska eller inte ska rösta på?

R2: Ja det har jag, för när jag går och röstar då har jag liksom gjort klart för mig vad de olika partierna och deras alternativ för vilket slags Europa de står för. Så jag har absolut bildat mig en uppfattning för vad jag tycker är positivt och negativt för EU”

En fråga berörde hur respondenterna uppfattade framställningen av EU:s funktion och politik i svensk media. Någon respondent tyckte att det som skrevs om EU ofta var negativt och ansåg detta bero på att nyheter om kriser sålde bättre än positiva nyheter samt att turerna kring finanskrisen tagit mycket plats, att ekonomiska frågor fick mycket utrymme:

R5: ”Det känns rätt mycket som att min bild av EU är att det är väldigt mycket frågor om ekonomi och att man vill få bort handlingsbarriären mellan länder. Det är den uppfattningen jag får från media, det är kärnfrågorna verkar det som. Sen är det säkert på grund av den ekonomiska krisen, det har varit turer kring Grekland, Spanien och Italien”

Tre av respondenterna ansåg att medias bevakning och rapportering om EU var bristande och att det ofta saknades basinformation och att det skrevs artiklar som sällan följdes upp. En antydning till att det var gemene mans eget ansvar att skaffa sig basinformation lades fram, men att det ändå krävdes åtgärder från offentliga aktörer för att bidra med information för att människors intresse ska väckas:

R3: ”Jag upplever det lite att när man läser om det att det ofta är kort förklarat för att man utgår från att folk inte vet hur det går till. Man får lite bakgrund och enklare info. Men sen kan man ju inte liksom läsa sig till i dagstidningar hur EU fungerar, det är ingen som gör nyhet av det. Det får man läsa sig till på andra sätt”

R2: ”EU känns väldigt komplext och långt borta (...) Det känns avlägset för man vet inte hur det funkar där borta och Bryssel är ju långt borta från Sverige liksom (...) I EU vet jag inte riktigt hur det går till med lagstiftning och det, och det är lite konstigt då jag är en stor nyhetsförbrukare och intresserad av politik även om jag inte är särskilt aktiv. Jag känner inte att medierna i Sverige gör det så bra för att få folk att förstå hur det fungerar”

R1: ”Det tycker jag är ganska dåligt, återigen kanske jag läser lite mer än andra, det finns vissa tidningar som har väldigt bra genomgående reportage om EU och som också är ganska EU-kritiska, Fokus t.ex. är en bra tidning. Men annars skrivs det ofta negativa grejer och sällan att det följs upp, utan det är snarare något som händer och då blir det rubriker istället för att få lära sig något, det har jag inte träffat på så mycket.

I: Säger du att media vinklar nyheterna?

R1: Ja, beroende på tidning men dom är ju mer intresserad av kriser som t.ex. Aftonbladet, de hade ju väldigt mycket om EU under Greklands kris men nu innan valet är det inte alls lika mkt rubriker om EU och de visar väl vart deras intresse ligger”

Respondent 4 hade en annan uppfattning och tyckte att media rapporterade ganska bra om EU:s politik men att det saknades information om EU:s uppbyggnad och funktion. Respondenten nämner att hennes åsikt om att EU-bevakningen är bra kunde bero på sin subjektivitet på grund av sitt intresse för EU. Respondenten talade även om att denne använde sig mer av sociala medier som informationskälla:

R4: "Ganska bra ändå, det fattas ofta basinformation tycker jag, just om hur det är uppbyggt och kanske också vilka det är man röstar på och var de hamnar. Annars får man hela tiden information om att det kommer ett val, men det kan bero på att jag sållar ut dessa nyheter och tar de till mig (...) tidningsrapporteringar är ofta tråkiga och på en mer komplicerad nivå, sociala medier är mer lättillgängligt"

Nästa fråga var snarlik den innan och berörde hur respondenterna såg på information som kommer direkt ifrån EU. Två av respondenterna ansåg att det inte fanns någon sådan direktriaktad information att tillgå över huvud taget:

R3: "Det minns jag aldrig att jag fått, vad skulle det vara"?

R5: "Det vet jag inte, inte speciellt bra skulle jag säga. Oftast så kommer det väl genom partier men inget direkt från EU så som jag märker av"

De andra respondenterna var ganska överens om att den informationen fick man söka efter själv om man ville få ut något specifikt av den, vilket ansågs vara för otillgängligt för gemene man. En hade försökt att följa EU via sociala medier men ansåg att det just inte var den information denne letade efter:

R2: "Faktiskt så följer jag European Unions officiella sida på Facebook, det gjorde jag för att kanske få mer kunskap. Men om man ska analysera den ur en kommunikativ synvinkel så är det inte vad jag var ute efter.

I: Vad var du ute efter?

R2: Mer information, idag så händer detta, detta fungerar så här. Jag vet liksom att det fattas beslut i Strasbourg, men inte om vad liksom"

R1: "Då får man ju leta och veta var man ska läsa, de har ju en webplattform (...) men det måste man ju aktivt söka efter. (...) väldigt lite i så fall men måste själv ta initiativet om du vill ha information direkt från källan, EU, och alla dess institutioner"

R4: "Inte så bra, jag har sett kampanjaffischer, annars är det dåligt. Men jag har fått jättemycket info direkt tack vare mitt arbete. Men det får inte andra som inte är så intresserade, den infon måste man själv söka. Det är inget som kommer automatiskt och om den gör det tror jag inte den är så lätt att förstå, vilket gör folk mer ointresserade"

Nästa fråga löd som följer: "Hur benägna tror du människor som inte är särskilt intresserade av politik är att rösta i Europaparlamentsvalet"? Denna fråga kan vara problematisk då den

grundar sig på fördomar hos respondenterna. Det är en fråga som inte går att svara faktabaserat på då svaret på frågan ser olika ut från person till person som är röstberättigad. Men det var respondenternas egna teorier jag efterlyste i frågan och här var nästan alla respondenter helt överens.

R1: ”Jag tror och vill minnas att det visat sig vara ganska liten benägenhet. (...) jag tror att det är att man känner en stor distans. Det beror väl också egentligen på en kunskapslucka att man inte vet hur EU påverkar Sverige och dess politik”

R2: “Inte speciellt benägna tror jag. Jag tror att det är de som är intresserade som röstar. Folk som inte är politiskt intresserade är nog mindre benägna att rösta i EU-valet än i riksdagsvalet. (...) om man ser till Sverige skrivs det jättemycket om den nationella politiken och inte alls mycket om EU-politik och hade den fått mer utrymme i den dagliga pressen tror jag folk blivit mer intresserade och benägna att rösta”

Följande respondent talade om, som också påpekats av en annan respondent i ett tidigare svar, att EU måste komma närmare medborgaren på det regionala planet.

R3: ”Inte särskilt benägna.

I: Vad tror du det beror på.

R3: Dels att det ligger långt bort och man har dålig koll på de beslut som fattas där och hur det påverkar(...) EU kanske är krångligt, eller så är det inte det. Det är svårt att veta, människor kanske bildar sig en uppfattning att det är krångligt och blir ointresserade för att det tror det, eller så stämmer det faktiskt att det är svårt att förstå.

(...)

R3: Mycket handlar om att de politiker vi har där nere samt hemma, att de skulle kunna berätta mer om frågorna man driver och på så sätt lyfta intresset (...) Framförallt tror jag vi har mycket att få ut av EU som vi inte känner till, olika bidrag och stödformer olika projekt så på så sätt skulle det vara bra att vara närmre EU (...) jag tror man kommer närmre medborgarna med regionala kontor”

R4: “Jag tror inte de är så benägna. I alla fall inte att de aktivt sätter sig in det och läser på och bestämmer exakt vad de ska rösta på. Mina egna erfarenheter säger att folk inte tycker det är viktigt. (...) Det är nog just för att de inte fått eller tagit del av någon information. Grunden läggs nog i skolan för detta, jag minns inte från gymnasiet hur mycket info vi fick om EU, de förklarade säkert grunderna men det är inget jag minns, det var mer fokus på Sveriges politik”

Respondent 5 ansåg också att ointresserade människor var mindre benägna att rösta i Europaparlamentsvalet jämfört med det nationella valet men trodde dock att det rådande

politiska läget skulle generera en högre röstprocent i Europaparlamentsvalet nu än tidigare val.

R5: “Inte särskilt det tror jag inte, i och för sig har det varit en sån sväng av högerextremism och hela turen med Ukraina, det kan nog påverka folk till att känna att det är viktigt att markera, jag tror det kommer märkas en tydligare höjning i EU-valet i år än en förändring i det nationella valet”

Efterföljande fråga rörde respondenternas tankar om hur man kan öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet. Tre av respondenterna la mycket vikt vid hur viktigt det är att få folk att förstå vilken inverkan EU har på individen:

R1: “ Jag tror att man kan öka det genom att påpeka hur mkt inverkan det faktiskt har, hur mycket Sverige påverkas av EU. För själva är vi en sådan liten blåbärsnation och vi har inte så mkt att säga till om utan det är genom EU det mesta Sverige åstadkommer internationellt, trycka på den saken och få medborgare att förstå hur viktigt det är med det forumet”

R3: “Prata mer om EU. Förstå hur det fungerar, partierna bör vara tydligare med vilka frågor de driver men framförallt tror jag man tydligare måste förstå kopplingen mellan EU och Sverige”

R5: “... att partierna i Sverige visar vad tänker göra i EU och framför allt visa på hur mycket EU-valet kommer påverka individen, det tror jag är det viktigaste”

Ett par respondenter fokuserade på att medborgarna själva inte gjorde mycket för att få tag i informationen och att den därför måste bli lättillgängligare.

R2: “Jag tror man måste uppmana folk att kort och gott gå och rösta. Också hör det ihop med informationsbiten, göra folk medvetna och intresserade (...) tidningar och media måste skriva mer och rapportera mer om det och om hur Sverige och dess politiskt folkvalda jobbar i EU. Folk gräver inte själva, idag blir de serverade av flödet på Facebook eller nättidningarna”

R4: “Information, mer mediabevakning, om man sitter vid datorn på DN:s hemsida så scrollar man kanske förbi något, men det kan räcka för att man ska inse att det händer något och kanske tänker till”

Två respondenter talade också om att skolan skulle kunna göra mer för att lära ut EU:s funktionalitet, att den har en viktig roll när det gäller att ge folk politisk kunskap och på så sätt väcka ett politiskt intresse:

R3: ”Skolan har nog en viktig roll. Dels att man lär sig förstå, får konkreta exempel och kanske göra övningar eller studiebesök (...) vi får lära oss hur Sveriges riksdag fungerar men inte EU (...) det kanske är för att lärarna själva inte har så bra koll. Man säger alltid att EU är så krångligt men jag tror inte det är så krångligt egentligen”

R5: “... skolan är en kanal där man verkligen når ut till folk, sägs det något i skolan måste man ju verkligen lyssna, man är så illa tvungen så att säga, så då kan det väckas ett intresse“

Summerar man svaren på frågan kan man se att alla respondenter anser det vara viktigt att medborgarna delges information från olika aktörer. Media, politiska aktörer och skolan. Att det behövs ett starkare flöde av information från dessa för att skapa kunskap och väcka ett intresse till engagemang hos medborgarna.

Vidare ställdes frågan hur respondenterna trodde valdeltagandet skulle påverkas om nationella partier la större vikt vid EU-politiska frågor även inför de nationella valen och inte bara när det är EU-valår och varför partierna inte just lägger större vikt vid det än de gör. Respondenterna trodde det skulle ha en positiv inverkan på valresultatet, men de trodde att partierna var återhållsamma med att lyfta EU-frågor för mycket för att det kunde missgynna dem i det nationella valet av olika anledningar:

R2: “Jag tror det skulle ha positiv påverkan och att fler skulle rösta, det skulle pratas mer om det och det skulle skrivas mer, folk skulle bli mer intresserade och det skulle höja valdeltagandet.

I: Varför tror du inte partierna gör det?

R2: Det har väl kanske med att göra att de har olika agendor för Sverige och för EU och det kanske blir för virrigt för folk om man har båda delarna och de skiljer sig, då kanske man inte vet var partierna står”

R3: “Då tror jag det skulle påverkas positivt. Absolut. Men då måste man vara tydlig med varför olika frågor är viktigt, framför allt vore det skönt att veta vad de faktiskt driver för frågor i EU utan att man behöver kolla upp det. Men det där kan ju också vara att man sitter i stora partigrupper i EU-parlamentet och röstar i olika frågor och då behöver man ibland rösta på ett sätt som inte är helt förenligt med den nationella partipolitiken och på så sätt kanske man är glad att man inte får så mycket uppmärksamhet”

R4: "Det tror jag skulle öka valdeltagandet, då lyfts frågan oftare och då visar man på att EU är en jätteviktig maktfaktor hela tiden (...) skulle partierna fokusera mer på de frågorna i nationella val kanske fokus flyttas från deras nationella frågor och de kanske är rädda att tappa väljare och väljare kanske tappar förtroende om partierna fokuserar mer på EU än Sverige"

R5: "Det är klart att det skulle öka. Det tror jag, om man tar de diskurser som finns i den nationella politiken nu så är det ju inte de viktigaste frågorna som rör EU-politik och skulle några göra det skulle det öka tror jag.

I: Varför tror du inte politikerna lägger så stor vikt vid det?

R5: "De prioriterar väl helt enkelt det nationella valet, det känns som att EU-valet är för politiker som har gjort sitt i Sverige..."

Den sista frågan var en fråga av mer filosofiskt slag än de föregående. Jag frågade hur respondenten tyckte sin röst som medborgare i den Europeiska unionen gjorde sig hörd. Alla respondenter blev inte helt oväntat överrumplade av frågan och några blev till och med fulla i skratt. De var åtminstone överens. De gjorde sin röst hörd genom att delta i valet. De svarade kort på frågan, men resonemangen som följde hos ett par av respondenterna var utvecklingar av vad som ytterligare kunde göras för att öka valdeltagandet i stort och på så sätt stärka demokratin. Frågan kan tyckas irrelevant och alldeles för filosofisk men jag tycker den blev lyckad då respondenterna spånade vidare på helt olika saker. En respondent började tala om arbete över partigränserna och vad som kunde vara positivt med det.

R1: "Det är väl ganska dåligt, dock tycker jag man kan hitta goda exempel. Svårt att säga, men genom att rösta gör man ju sina åsikter hörda lite grann och man kan ju även gå på personval om det är någon specifik man vill ha in och också lyfta fram exempel man tycker är bra. Till exempel vet jag en tjej från moderaterna och en kille från miljöpartiet som går över partigränserna i EU-rådet och lyfter frågan om fiskepolitik där Sverige har ganska hårda åsikter, jag inräknad, och bara de två har gjort mycket tack vare att de jobbar tillsammans och ställer hårda krav och fungerar som motpol till många större partier och sektioner som har åsikter i den frågan. Så att lyfta fram det så att de får positiv kritik för sitt arbete är viktigt, vilket kanske också gör att fler vågar jobba över partigränserna för frågor som vi i Sverige tycker är viktiga"

R2: "Jag vet inte riktigt, när jag röstar och sen ser resultatet då känner jag mig hörd för då har jag ju varit med och påverkat.

I: Vad tycker du om de som inte går och röstar och sen klagar över valresultat?

R2: Det förstår jag att folk gör, men det är ju en sorglig effekt av lågt valdeltagande.

I: Tror du det gör folk ännu mindre motiverade att rösta?

R2: Det beror på, säg att det går en mandatperiod och vi är framme vid ett nytt val och det har pratats lika lite om EU som inför det förra då tror jag inte det kommer bli skillnad även fast det finns frustrerade och besvikna människor. Men pratar man inte mer EU under mandatperioden tror jag inte det händer något”

R3: ”Jag känner att jag gör mig hörd när jag röstar, att jag påverkar, men den enskilda rösten är så beroende av andra röster så om man får in ett mandat påverkar det inte så mycket men det är i alla fall ett steg på vägen”

R4: ”Jättesvårt att säga, men nu när jag vet hur EU påverkar Sverige och mig så är det enda jag kan göra att gå och rösta och uppmuntra andra att rösta även om det är en fis i rymden”

R5: ”Helt klart genom att välja representanter till EU. Men när det gäller sakfrågor, till exempel sånt som påverkar vårt internetanvändande då kanske man får ett mail från en organisation som säger att man ska skriva på en namnlista så genom såna kanaler kan man göra sig hörd, annars demonstrera kanske”

Sällan kunde man se helt olika svar på frågorna. Däremot kunde svaren utvecklas olika respondenterna emellan och styrs in på olika sidospår och på så sätt ge upphov till på förhand oförutsedda följdfrågor. De samlade intrycken av intervjuresultaten påvisar att respondenterna hade tydliga åsikter och svar på de ställda frågorna. Vissa frågor gav upphov till större engagemang än andra vilket kan tolkas som att respondenterna har några frågor som ligger dem närmre hjärtat än andra.

Analys och diskussion

Sett till frågeställningen, tidigare teorier och det empiriska data som framtagits genom detta forskningsprojekt (se teorikapitel) kan man se vissa tydliga områden där forskningsresultaten går att koppla till tidigare forskning. Det demokratiska underskottet, bristen på öppenhet och koncentring av makten utan större möjlighet för medborgare att vara med och påverka på annat sätt än att rösta i Europaparlamentsvalet tycks enligt forskningsmaterialet göda ett starkare ointresse för EU hos den redan ointresserade medborgaren. Frågan rör huruvida ökade kunskaper och information kan öka valdeltagandet, men det är också viktigt att förstå varför det är lågt. Sett till det så framgår det genom intervjuerna gjorda i denna undersökning att nationella politiska aktörer och olika medier har en stor påverkan på allmänhetens kunskaper och syn på den Europeiska Unionen, hur EU fungerar och i vilken grad EU påverkar oss på nationell nivå. Men framför allt att en kontinuerlig uppdatering om vad som pågår i EU och vilka beslut som där fattas måste bli mer lättillgänglig och tydlig då de forumen tycks kunna påverka intresset och röstbenägenheten hos allmänheten.

”Jag upplever det lite att när man läser om det att det ofta är kort förklarat för att man utgår från att folk inte vet hur det går till”

Något som skiljer sig från de tidigare teorierna och denna undersökning är att det i tidigare forskning talas mycket om nationella parlaments utestängning från EU om man bortser från deras roll i Europaparlamentet och att detta har en stor påverkan på det demokratiska underskottet. I det insamlade empiriska materialet i detta projekt talas det inte mycket om att det är den styrande nationella regeringen som besitter makt att kunna påverka EU och att övriga partier i det nationella parlamentet i stort står maktlösa i andra institutioner än just Europaparlamentet. Det framlades i teoridelen där det hävdas att Europaparlamentet är den svagaste av EU:s institutioner¹⁹. Att diskussion om detta uteblivit i intervjuerna kan bero på att inga frågor eller följdfrågor ledde in på detta spår eller att det helt enkelt är på grund av brist på kunskap vad berör just detta område även för den insatte. Tidigare forsknings resonemang tycks grundas mer i hur EU styrs inifrån än vilket fokus detta forskningsprojekt

¹⁹ Tallberg, Jonas, “Avslutning: ett politiskt system i förändring” i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 175

fått i undersökningen och resultatet. Dock så är problemformuleringen styrd av det låga valdeltagandet i Europaparlamentsvalet i Sverige och vad detta beror på. Frågeställningen riktar sig mycket till vad intervjurespondenterna tror detta beror på och vad som kan göras åt det och därför kan det anses naturligt att diskussionen om EU:s styrelsesätt på det rent administrativa planet till stor del uteblir.

I teoridelen sägs att oron för ett demokratiskt underskott i EU är obefogad²⁰. Att det så länge EU:s politiska procedurer överensstämmer med nationell demokratisk praxis inte går att dra negativa slutsatser om EU:s legitimitet genom översiktlig observation. Detta uttalande kan vara relevant. Men sett till det svenska valdeltagandet i Europaparlamentsvalet, jämfört med det nationella riksdagsvalet och intervjurespondenternas diskussion kring ämnet, kan det anses att det demokratiska underskottet i EU i högsta grad existerar då respondenterna uttrycker att de i det senaste valet inte var särskilt insatta men ändå gick och röstade för att stödja demokratins legitimitet. Att ett valdeltagande på under 50%²¹ skulle anses som demokratiskt legitimt framstår som en överdrift. Respondenterna anser det vara en demokratisk skyldighet att delta i valet, men rent spekulativt är det möjligt att det finns andra medborgare som inte delar den åsikten. Det är fortfarande i skrivande stund mer än hälften, sett till det senaste Europaparlamentsvalet år 2009, av den svenska befolkningen som är röstberättigade som väljer att avstå från att rösta. Enligt denna undersökning kan det bero på brist på kunskap och information från svenska politiska aktörer, EU och konkret upplysning om EU:s påverkan nationellt, och genom det på individnivå, från media och skola. Detta bör analytiskt ses som en demokratisk brist.

”Mina egna erfarenheter säger att folk inte tycker det är viktigt. (...) Det är nog just för att de inte fått eller tagit del av någon information”

När det gäller delarna i teorin som berör den Europeiska Unionens slutenhet gentemot sina medborgare benämns det vara en effekt av nationella och diplomatiska traditioner. Detta kan analyseras som en stor del av problemet med EU:s demokratiska underskott. Respondenterna i undersökningen säger upprepade gånger att ett bristande intresse och en brist på kunskap för

²⁰ Moravcsik, A. (2002), Reassessing Legitimacy in the European Union. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 40: 603–624

²¹ http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0111_2009A01_BR_ME07BR1001.pdf

och om EU kan bero på att EU känns komplext och avlägset, att många människor inte vet hur EU fungerar och vilka beslut som fattas av EU. En mer regional EU-politik efterfrågades av några respondenter då detta ansågs kunna bidra till ökad förståelse hos medborgare och på så sätt kunna bidra till ett högre valdeltagande. Det sades även i en intervju att vissa EU-politiker kanske ser det som en fördel att insynen i EU:s beslutsfattande är så begränsad då dessa politikernas ställningstaganden kanske inte alltid överensstämmer helt med den politik de utåt sagt sig vilja driva. Detta är förstås inget som går att bevisa rent faktabaserat. Men det går att koppla uttalandet till teorin om en slutenhet i beslutsfattandet för att beskydda diplomatiska relationer som annars skulle kunna skadas om de blev föremål för uppmärksamhet²².

Vidare ifrågasattes det av en intervjurespondent om en del av orsaken till det låga valdeltagandet faktiskt berodde på att EU är komplext och om detta är en felaktig bild eller ett faktum. Det ansågs i intervjuerna att det som förmedlades om EU i media ofta handlade om ekonomi, kriser och EU-toppmöten (där just nämnda ämnen diskuterades). Sällan ansågs medial information om EU behandla funktion eller nationell påverkan, respondenterna ansåg till viss del att detta är kunskap man själv har ansvaret att inskaffa, men också att det är statens ansvar via skolväsendet och nationella politiker. Om det kopplas till det tidigare nämnda teoretiska uttalandet om att nationella regeringars makt stärkts genom EU gentemot de nationella parlamenten²³ kan det tänkas uppstå stiltje i informationsflödet från den styrande makten i ett land mellan Europavalåren, då de inte finner det nödvändigt att förmedla information kring beslut inom EU-politiska frågor, eftersom deras mål att komma till makten redan är uppfyllt. I intervjurespondenternas mening berörde inte partier i de nationella parlamenten EU-frågor särskilt mycket emellan valåren med anledning av att inte vilja lyfta dessa frågor för mycket just på grund av det rådande ointresset, känslan av avlägsenhet gentemot EU samt för att inte ta fokus från nationella frågor. Detta uppfattade fenomen kan anses sluta en ond cirkel vad gäller bristande kunskap, intresse och upptagande av information om den Europeiska Unionen. Också den enligt tidigare forskning fastslagna bristen på partikonkurrens inom EU bör ses som ett demokratiskt underskott.

²² Tallberg, Jonas, "Avslutning: ett politiskt system i förändring" i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 176

²³ Tallberg, Jonas, "Avslutning: ett politiskt system i förändring" i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 177

”EU känns väldigt komplext och långt borta, man vet inte riktigt hur det funkar”

I teoridelen lyfts frågan om maktcentraliseringen i EU fram, en forskare påpekar att vissa kollektiva beslut som fattas i EU påverkar en del regioner negativt²⁴. Detta exemplifieras även av en av intervjurespondenterna som tar upp ett EU-direktiv där broar ska kunna tåla en viss maxvikt för tung trafik. Respondenten berättar att detta genomfördes i Sverige på vägar där inte ens tung trafik kan ta sig fram. Majone påpekar att många regioner kompenseras för EU-direktiv som missgynnar dem, respondenten i intervjun efterfrågade snarare, som tidigare respondenter också påpekat, att EU-politiken ska komma fram mer på regional nivå, närmre folket. Respondenterna hade förhoppningar om att EU skulle komma närmre sina medborgare om frågor lyftes mer på lokal nivå än det gör idag.

”Framförallt tror jag vi har mycket att få ut av EU som vi inte känner till, olika bidrag och stödformer olika projekt så på så sätt skulle det vara bra att vara närmre EU”

Om man återgår till teorierna om huruvida EU är ett komplext system eller inte, vilket lyfts fram av en av intervjurespondenterna, kan man återkoppla detta till teorin om att EU varken är strikt mellanstatligt, en internationell organisation eller en stat vilket gör att EU inte helt och hållet kan vara demokratiskt legitimt på samma sätt som en nationell stat där makten helt bestäms av folket som röstar i val²⁵. Att befogenheter som tidigare fanns nationellt flyttats över till EU skapar problem vilka visar sig i intervjuerna i detta projekt där flera respondenter som säger sig vara nyhetsförbrukare och politiskt intresserade inte kan förstå hur EU:s lagstiftande processer går till och att känslan av att kunna påverka är mycket mindre än den är vid nationella val. Beslut fattas i medborgarnas namn utan att medborgarna kan vara med och påverka på samma sätt som de tidigare kunnat nationellt.

Återkommande är att respondenterna tycker det saknas grundläggande information från relevanta instanser om EU:s funktion och kanske beror just detta på att EU verkligen är ett komplext system sett utifrån ovan nämnda teori om att EU:s verksamhet är svår att definiera.

²⁴ Majone, G. (1998), Europe's 'Democratic Deficit': The Question of Standards. *European Law Journal*, 4: 5–28

²⁵ Tallberg, Jonas, “Avslutning: ett politiskt system i förändring” i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 175

Att det inte går att sätta en etikett på EU:s egentliga funktion som organisation. Men i nästan all den tidigare forskning som presenteras i teoridelen är forskarna överens om att EU visar fler och fler överstatliga tendenser²⁶. Det nämns där att överlåtande av befogenheter till gränsöverskridande organisationer och överlappande jurisdiktion ska komma att likna ett medeltida system²⁷. Kanske är just den liknelsen signifikant med resultaten i denna undersökning där respondenterna påpekar EU:s avlägsenhet. Att det är en apparat som fattar beslut långt borta som sedan påverkar medborgarna i dess nationalstater vare sig medborgaren är för eller emot det beslut som fattas. Att människor känner sig maktlösa inför EU och på så sätt tyst protesterar genom att fortsatt försöka hålla sig utanför systemet genom att inte gå och rösta, istället för att ta steget och sätta sig in i vad det handlar om och göra sin röst hörd som den EU-medborgare man faktiskt är. I den empiriska data som insamlats nämns det i en intervju just det att oavsett om människor går och röstar kommer de ha en åsikt, vare sig den är positiv eller negativ, om valresultatet. Det anses vara en sorglig effekt av det låga valdeltagandet att den icke röstande medborgaren förmodligen inte kommer vara med och påverka nästa val heller om dennes kunskap om EU inte ökar genom ett ökat intag av information från nationella politiska aktörer.

Vad gäller denna undersökning kan man tydligt se ett samband mellan bristande upplysning och lågt valdeltagande. Ju mindre information medborgare tar del av om EU desto mindre benägna är de att rösta i Europaparlamentsvalet. EU uppfattas som ett komplext politiskt system och förståelsen för dess funktion och påverkan är liten och vill man förstå det bättre är det upp till den enskilde individen att skaffa sig dessa kunskaper. Men mer informativ kommunikation efterlyses från nationella politiska aktörer, massmedia och skolväsende. EU:s avlägsenhet och ökade överstatliga tendenser gör att medborgaren känner sig mer maktlös inför EU tillsammans med känslan av att inte kunna vara med och påverka vilket leder till mer ointresse och pessimism gentemot EU.

²⁶ Tallberg, Jonas, "Avslutning: ett politiskt system i förändring" i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 173-189

Moravcsik, A. (2002), Reassessing Legitimacy in the European Union. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 40: 603–624.

Majone, G. (1998), Europe's 'Democratic Deficit': The Question of Standards. *European Law Journal*, 4: 5–28.

FOLLESDAL, A. and HIX, S. (2006), Why There is a Democratic Deficit in the EU: A Response to Majone and Moravcsik. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 44: 533–562.

²⁷ Majone, G. (1998), Europe's 'Democratic Deficit': The Question of Standards. *European Law Journal*, 4: 5–28

En förbättrad studie av denna frågeställning skulle kunna gjorts om arbetet hade sträckt sig över en längre period då fler respondenter hade kunnat intervjuas. Spridningen på respondenter och mer varierade kunskaper och åsikter kring EU och valdeltagande hade då kunnat appliceras i projektet. Även masterstudenter hade kunnat intervjuas för att om möjligt få mer konkreta och nyanserade svar. Men frågeställningen är inte riktad mot studenter med en specifik utbildningsnivå utan studenter med ett intresse för politik.

Slutsats

Efter resultat och analys kan det konstateras att det finns ett demokratiskt underskott i EU. Det demokratiska underskottet som presenteras i analysen kan sammanlänkas med teorierna från tidigare forskning. Det svenska valdeltagandet till Europaparlamentsvalet och den här undersökningen påvisar att det finns ett ointresse för EU och ett dåligt engagemang på grund av att EU känns komplext och avlägset och att det talas och skrivs väldigt lite om EU under mellanvalsåren. Politiker i Sverige höjer inte rösterna för att påvisa EU:s påverkan på nationell och individuell medborgerlig nivå annat än när det är valår. Skolväsendet bidrar enligt undersökningen inte till att informera och lära ut om den Europeiska Unionens funktion tillräckligt mycket vilket enligt undersökningen förmodligen skulle ha en stor inverkan på att bygga upp ett basintresse och en kunskapsbank hos medborgarna på ett tidigt stadium i livet. Man kan även dra slutsatsen att Sverige är ett litet land med få mandat i EU vilket gör att politiker är mindre benägna att lyfta EU-politiska frågor då det är missgynnsamt sett till det intresse eller icke-intresse för EU som finns i Sverige. Undersökningen visar att de som tar till sig information om EU gör det med största framgång via sociala medier medan det anses att massmedia till stor del rapporterar om sådant som är attraktivt för att sälja tidningar, så som EU-direktiv som påverkar Sverige negativt och ekonomiska kriser inom EU. Man kan se det som att det är den enskilde individens uppdrag att skaffa sig information och kunskap om EU enligt undersökningen, men det gäller endast till en viss gräns, andra aktörer behöver också bli bättre på att informera.

I undersökningen framgår det att Sverige måste komma närmre EU och att EU måste närma sig Sverige, eller kanske alla sina medlemsländer, i den mån att EU-direktiv och beslut kan föras och diskuteras på mer regionala nivåer. Detta för att få medborgarna att bli mer delaktiga och ta till sig mer av hur EU påverkar individen och för att få större förståelse för EU:s funktion och beslutsfattande. Detta skulle också kunna gynna regioner på ett sätt som gör att EU-direktiv som i vanliga fall skulle påverka en region negativt kan diskuteras på lokal nivå. Ingår direktiven i en större apparat som inte ser till just den egna regionens och bästa kan det väcka än mer upprörda känslor och pessimism inför den Europeiska Unionen. Så som det omnämns i analysen är det inte heller sannolikt att en medborgare ändrar sitt beteende och väljer att börja rösta i Europaparlamentsvalet utan att ha fått tillgång till mer kunskap i form av upplysning och information från och om EU.

Slutligen kan man säga att respondenterna i undersökningen anser att det bästa man kan göra i nuläget för att kunna vara med och påverka är att gå och rösta i valet, vilket alla anser är ett demokratiskt privilegium som definitivt bör utnyttjas av de människor som besitter det. Då de svarande är studenter kan man tycka att det är naturligt att de ser skolan som en viktig aktör när det gäller att stärka demokratin genom att försöka påverka ungdomars benägenhet att rösta. Att påpeka hur demokratiskt viktigt det är att rösta i de val man har rösträtt i framgår i intervjuresultaten och borde enligt respondenterna vara en självklarhet för alla som är röstberättigade. Men det krävs uppenbarligen att flera offentliga aktörer, politiska som mediala, hjälper till att påpeka detta för att kunna öka valdeltagandet till Europaparlamentsvalet i Sverige.

Validiteten i undersökningen hade kanske stärkts om undersökningen gjorts med personer som inte bara är studenter för att få fram fler åsikter och ett bredare spektrum av respondenter. Samtidigt svarar undersökningen på uppsatsens frågeställning utan att vara generaliserande. Det ska påpekas att denna undersökning har rört det svenska valdeltagandet och synen på EU i Sverige. Problematiken som presenterats och diskuteras kan gälla allmänt i hela EU.

Referenslista

Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 2006) 158-169

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Lund: Studentlitteratur, 2012). s.50

FOLLESDAL, A. and HIX, S. (2006), Why There is a Democratic Deficit in the EU: A Response to Majone and Moravcsik. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 44: 533–562.

Majone, G. (1998), Europe's 'Democratic Deficit': The Question of Standards. *European Law Journal*, 4: 5–28.

Mény, Yves. De La Démocratie en Europe: Old Concepts and New Challenges. *Journal of Common Market Studies*. Mar2003, Vol. 41 Issue 1

Moravcsik, A. (2002), Reassessing Legitimacy in the European Union. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 40: 603–624

Tallberg, Jonas, "Avslutning: ett politiskt system i förändring" i *EU:s politiska system* (Lund: Studentlitteratur, 2013) 173-189

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0111_2009A01_BR_ME07BR1001.pdf

http://www.scb.se/Statistik/ME/ME0105/2010A01/ME0105_2010_ri_tab1a.xls

Bilaga

Intervjuguide

1. Röstade du i Europaparlamentsvalet 2009?
2. Hur bra koll skulle du säga att du har på EU:s verksamhet och dess politiska inflytande i Sverige?
3. Hur tycker du, om man ser ur en medial synvinkel, det framgår hur EU och dess politik fungerar?
4. Hur tycker du, om man ser till direkt information från EU, det framgår att EU och dess politik fungerar?
5. Hur benägna tror du människor som inte är särskilt intresserade av politik är att rösta i Europaparlamentsvalet?
6. Hur tror du man kan öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet i Sverige?
7. Hur tror du valdeltagandet i Europaparlamentsvalet skulle påverkas om de nationella partierna la mer vikt vid EU-politiska frågor även inför de nationella valen och inte bara när det är EU-valår?
8. Hur tycker du att din röst som medborgare i den Europeiska Unionen gör sig hörd?

